

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Ljudska univerza
Jesenice

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Izvajalec: **LJUDSKA UNIVERZA JESENICE**

Projekt: Center vseživljenjskega učenja Gorenjska

Dom Dr. Janka Benedika Radovljica
Šercerjeva ulica 35
4240 Radovljica

Gradivo za delavnico ZNANE OSEBE

STONE PARTLJIČ

Pripravila: Nada Trošt

STONE PARTLJIČ

slovenski pisatelj, dramatik, predmetni učitelj, scenarist, politik,

*** 5. avgust 1940, Maribor.**

ŽIVLJENJEPIS

Tone Partljič se je rodil 5. avgusta 1940 v Mariboru. Kot otrok je živel v vasi Pesnica pri Mariboru, v petčlanski družini. Pisatelj pravi, da si je kot otrok vedno želel dotakniti se sonca.

Foto: RTV SLO

Oče je bil železničar, mama pa gospodinja. Krstil ga je župnik v Hočah in dodal priimku 'j'; tako se njegova starša in brat pišejo Partlič, sam pa se piše Partljič.

Osnovno šolo je obiskoval v domači Pesnici. Šolanje je nato nadaljeval na nižji gimnaziji v Mariboru, kjer je profesorica slovenščine odkrila njegov talent. Nato se je šolal na učiteljski šoli, kjer pravi, da je bil takrat prvič in zadnjič pravi umetnik. Po maturi leta 1960 je želel oditi na študij v Ljubljano, vendar je bil poslan v občino Radlje ob Dravi za učitelja. S svojim poučevanjem je nato nadaljeval po okoliških krajih Maribora. Diplomiral je iz angleškega in slovenskega jezika na mariborski pedagoški akademiji leta 1965. Nazadnje je v razred kot učitelj stopil na Sladkem vrhu. Od tam je odšel v Maribor, kjer je leta 1971 postal dramaturg Drame, Slovenskega narodnega gledališča. Leta 1987 je prevzel umetniško vodstvo MGL, 1991 vodstvo Drame SNG v Ljubljani.

Od leta 1990 do upokojitve leta 2004 je bil poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, od leta 1992 pa je bil poslanec LDS. Čeprav je deloval kot politik, je ostal predvsem pisatelj: *Moja duša in moje srce nista za mikrofonom, ampak za pisalnim strojem.*

Živi v Mariboru in o svojem domu je zapisal: *Nisem Štajerc. Slovenec sem, ki ima na Štajerskem svoj dom in samo tam lahko pišem.* O svojem ustvarjanju pa je dejal: »Ko mislim na novo komedijo, uživam, kot bi mislil na novega otroka. Ko ga nosim, sanjam, imam popadke, dojam, se počutim kot mati, ki nosi otročička ...«.

Zanimivosti

- Edini v družini se piše Partljič s črko j, ob krstu je namreč župnik avtorjev priimek »obogatil«.
- Med njegovimi najbolj priljubljenimi konjički je ribarjenje.
- Je eden izmed najboljših slovenskih komediografov, nekateri ga imenujejo »mojster za smeh«.

- Vrsto let je bil predsednik Bralne značke Slovenije in strokovne žirije za nagrado

večernica.

- Tone Partljič je tudi predsednik festivalskega sveta Boršnikovega srečanja.

LITERARNI OPUS

Z literaturo in polemičnim pisanjem se je Tone Partljič začel ukvarjati v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Odtlej se je uveljavil s črticami, novelami, romani, dramskimi deli in publicističnimi sestavki. Najprej se je predstavil s kratko prozo, nato je izdal več zbirk humorističnih in satiričnih besedil v knjigah. Objavil je tudi nekaj odmevnih romanov, otroške spominske črtice pa je izdal v knjigah. Kot pisatelj je zaslovel s satiričnimi dramami o sodobnem življenju.

Komedije

Vzporedno s pripovedno prozo so nastajale in bile uprizarjane številne satirične igre o sodobnem življenju, s katerimi se je Partljič uvrstil med priljubljene dramatike svojega časa. Med najbolj znanimi dramami je *Moj ata, socialistični kulak*, ki jo je napisal v enem zamahu, od enih popoldne do prve jutranje ure naslednjega dne. Leta 1987 so premierno predvajali tudi istoimenski film, ki ga je režiral Matjaž Klopčič.

Partljičeve komedije vedno zajemajo snov iz okolja, ki ga dobro pozna, ki mu je blizu in v katerem z ostrim, tudi satiričnim očesom opaža vsakovrstna pretiravanja, ki so tako hvaležno tkivo komedije. V *Kulaku* opisuje nasilno kolektivizacijo kmetijstva, in to ravno v času, ko si je mali kmet obetal, da bo na svojem gospodar, kar so mu tudi obljubljali in ga, kakor vedno prej in ga bodo tudi v bodoče zavedli. V *Ščukah* je okolje radijski kolektiv, v katerega v času, ko obstaja veliko nesorazmerje med deklariranim poslušanjem malega človeka in spretnim usmerjanjem množic, prispe pripravnik in kasnejši urednik, ki na lastni koži občuti razliko med teorijo in prakso samoupravljanja. Občuti jo tako on, kot tudi vsi njegovi sodelavci. Le da oni to vedo že od prej, zato se bistveno bolj trudijo za položaj in privilegije.

Prejšnje knjižno izdane komedije Toneta Partljiča so bile še vse pod obnebjem političnega; recimo *Politika, bolezen moja* je govorila o tem, kako je v slovenskem prostoru kar naenkrat izbruhnilo tako politično kot tudi strankarsko, namesto glasovanja o kadrih z bolj ali manj istim od zgoraj vodenim programom. Vendar so od takrat – *Politika, bolezen moja* in *Gospa poslančeva* kot tipični komediji, ki sta bili uprizorjeni leta 1996 – minila leta, marsikaj se je

zgodilo v družbi in v politiki in Partljičeva komediografija je krenila v drugo smer, čeprav v njej ostajajo prepoznavni in avtorski nekateri motivi, teme celo osebe. Partljič kaže tudi v obravnavanem obdobju veliko žanrsko raznolikost, to, da ga zanima zelo širok spekter družbenih razmerij, pa to, da se je še posebej izoblikovala optika, skozi katero gleda razmere in sodobnost; zdi se da na pot pošilja eno in isto junakinjo, ki opaža spačene podobe realnosti. Kam bo torej v prihodnosti krenila njegova komediografija, bo torej odvisno predvsem od prihodnosti družbe.

- **MOJ ATA, SOCIALISTIČNI KULAK**

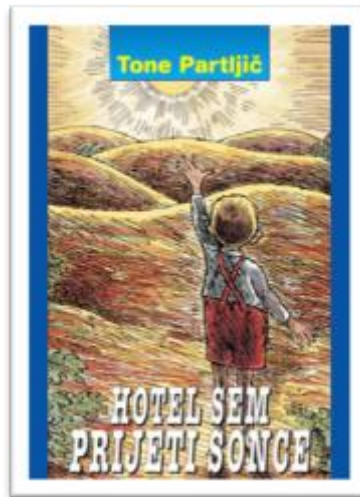

Dogajanje Partljičeve gledališke uspešnice Moj ata, socialistični kulak je postavljeno na slovensko podeželje po koncu druge svetovne vojne. Jože Malek je bil mobiliziran v nemško vojsko, od koder je pobegnil k sovjetski Rdeči armadi. Po vojni se je kot ponosen Stalinov vojak srečen vrnil domov in kot kmečki delavec brez zemlje dobil v obdelavo nekaj hektarov. Na koncu mu ista oblast vse vzame, da bi ustanovila kolhoze (zadruga s skupno lastnino). Kratkotrajno lastništvo v Jožetu Maleku povzroči, da se začne počutiti in obnašati bolj samozavestno. Postane, kakor ga imenuje njegov sin, »socialistični kulak«. Komedijska ponuja komičen pogled na revolucionarne dogodke po vojni in informbirojevske konflikte, kakor so odsevali v preprostih ljudeh in jih prizadevali.

Mladinska književnost

Mladim je namenil zbirki kratke proze ali spominskih črtic, ki prinašajo spomine na njegovo mladost. Tako je kot mladinski pisatelj najbolj znan po zbirko črtic iz svojega otroštva Hotel sem prijeli sonce. Osnovnošolci pa poznajo še njegovo drugo zbirko črtic z naslovom Slišal sem, kako trava raste in krajšo pripoved o mlajši deklici, z naslovom Maša in Tjaša.

- **HOTEL SEM PRIJETI SONCE**

Knjiga ima podnaslov *zbirka spominskih črtic*, pisatelj v njej prikazuje spomine na lastno otroštvo. Iz njegovih spominov ne nastane obsežno besedilo - na primer povest ali roman - ampak neka beležka vtisov. Roman ali povest nizata dogodke, opisujeta osebe, čas in prostor; črtica je skoraj brez pripovednega toka. Napisana je na podlagi drobnega dogodka, občutja, prebliska spomina, ali kot utrinek iz doživljanja narave. Zato pravimo črtici tudi skica, kroki, arabeska ali vinjeta. Za črtico je torej bistvena podoba, ne zgodba.

Politično delo

Leta 1992 je bil izvoljen v 1. državni zbor Republike Slovenije.

BIBLIOGRAFIJA

Dramatika

- Ribe na plitvini, Mestno gledališče ljubljansko, (1968)
- Naj poje čuk, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica, (1971)
- Tolmun in kamen, Prešernovo gledališče Kranj, (1972)
- Ščuke pa ni, Slovensko narodno gledališče Maribor, (1973)
- Oskubite jastreba, Slovensko narodno gledališče Maribor, (1977)
- Ščuke ni, ščuke ne, (1977)
- Nekoč in danes, monodrama, (1979)
- Za koga naj še molim?, Slovensko narodno gledališče Maribor, (1980)
- Taki ste, take smo, (1980)
- Nasvidenje nad zvezdami, Mestno gledališče ljubljansko, (1981)
- O, ne, ščuke pa ne, Slovensko narodno gledališče Maribor, (1982)
- Moj ata, socialistični kulak, Slovensko narodno gledališče Maribor, (1983)
- Sekretar za humor, Slovensko narodno gledališče Maribor, (1984)
- Rdeče in sinje med drevjem, Neuprizorjeno. V knjigi ZO Maribor, (1985)
- Justifikacija, Mestno gledališče ljubljansko, (1986)
- Ščuka, da te kap, Slovensko ljudsko gledališče, (1987)
- Pesnikova žena prihaja, Mestno gledališče ljubljansko, (1989)
- Deni me kot pečat na svoje srce, (1990)
- Moj deda, socialistični mrtvak, (1991)
- Štajerc v Ljubljani, (1995)
- Politika, bolezen moja, (1996)
- Gospa poslančeva, (1996)
- Komedije, (1997)
- Maister in Marjeta, (1998)
- Čistilka Marija, (1998)
- En dan resnice, (1999)
- Krivica boli, (1999)
- Čaj za dve, (2001)
- Edelweis ali Denis in Ditka, (2001)
- Izbrane komedije, (2003)
- Poroka čistilke Marije, (2006)
- Zveze in partnerstva, (2007)
- Za nacionalni interes, (2007)

Proza

Za odrasle

- Ne glej za pticami, Mladinska knjiga, (1967)
- Jalovost, Mladinska knjiga, (1971)
- Volk na madridskih ulicah, Založba Obzorja, (1974)
- Nasvidenje nad zvezdami, Mladinska knjiga, (1982)
- Pepsi ali provincialni donjuan, Založba Borec, (1987)
- Rdeče in sinje med drevjem, (1987)
- Kulturne humoreske, prosim, Prešernova družba, (1988)

- Prelesti, prelesti, Mladinska knjiga, (1990) (COBISS)
- Gool!: predvolilne humoreske, Liberalno demokratska stranka, (1992) (COBISS)
- Mala, Prešernova družba, (1992)
- Pri Mariji Snežni zvoni, Obzorja, (1994)
- Starec za plotom, Obzorja, (1995)
- Samo roko daj, Pisanica, (1997)
- Pisatelj v parlamentu, Pisanica, 1998)
- Usodna privlačnost, Pisanica, (2001)
- Kampanja, Prešernova družba, (2002)
- Golaž, reka in mostovi, Pisanica, (2003)
- Grob pri Mariji Snežni, Pisanica, (2005)
- Hvala vam bogovi, za te blodnje, založba Litera (2010)

Za mladino

- Hotel sem prijeto sonce, Mladinska knjiga, (1981)
- Slišal sem, kako trava raste, Mladinska knjiga, (1990)
- Dupleška mornarica, Pisanica, (1996)
- Maša in Tjaša, Prešernova družba, (1999)
- General: deset črtic o Rudolfu Maistru, Karantanija, (2006)

Iz Partljičevih črtic o Rudolfu Maistru veje bogata sporočilnost tistega časa, ki je velikega pomena tudi za sodobno slovensko domoljubno zavest in identiteto. Mladi bodo lahko spoznali veličino takratnih dejanj avstro-ogrskega majorja in kasnejšega generala, ki je znal ob pravem času odločno dvigniti glas in sabljo.

Televizijske igre

Tone Partljič v mladih letih

- Mama umrla STOP, RTV Ljubljana, (1974)
- O težavah s Kalmanovih truplom in neprimerni ljubezni med Frančkom in Gelo, RTV Ljubljana, (1977)
- Ščuke pa ni, ščuke pa ne, TV nadaljevanka, RTV Ljubljana, (1980)

V Ščukah je okolje radijski kolektiv, v katerega prispe pripravnik in kasnejši urednik, ki na lastni koži občuti razliko med teorijo in prakso samoupravljanja. Občuti jo tako on, kot tudi vsi njegovi sodelavci. Le da oni to vedo že od prej, zato se bistveno bolj trudijo za položaj in privilegije.

- Odločitev (Ko poje čuk), TV igra, RTV Ljubljana, (1980)
- Pasja pot (po noveli Dvojčka Prežihovega Voranca), RTV Ljubljana, (1983)
- Oblaki so rdeči, TV nadaljevanka, RTV Ljubljana, (1983)

- Pri Mariji Snežni zvoni, RTV Ljubljana, (1990)
- Silvestrska sprava, TV komedija, RTV Ljubljana (2001)
- Slovenska vigred, TV komedija, RTV Ljubljana (2006)

Filmska scenarija

- Moj ata, socialistični kulak, Viba film, (1985)

- Vdovstvo Karoline Žašler, Viba film, (1976)

Gledališke režije

- Janez Trdina: Bajke in povesti, drama, SNG Maribor, 1984

Dramatizacije

- Kekec je pač kekec, (1974)
- Zločin na meji, (1974)
- Vsem galjotom vile v vamp, (1984)

Komedije

- Čaj za dve,

- Partnerska poroka,
- Gospa poslančeva,

Gospa poslančeva

Komedija Tonefa Partljiča z več prizori

Partljičeva komedija postavlja v ospredje ambiciozno poslančevo ženo, ki kljub moževemu porazu na volitvah ne obupa. Pripravljena je narediti vse, samo da bo gospa poslančeva! V boju za oblast so seveda dovoljena vsa sredstva. Drzne načrte gospe poslančeve zapletejo romanca hčerke z ministrovim sinom, etnično nečisti kriminallec, udbovska preganjavica, predvsem pa dejstvo, da so politiki lahko hitro pokvarljiva roba. In kako se bodo na koncu odločili volivci?

- Politika, ljubezen moja,

Radijske igre

- Veličastna smrt dramskega in televizijskega igralca Vinka Kurenca, Radio Maribor, (1979)
- Marjetice, Radio Maribor, (1981)
- Nekoč in danes, monokomedija, RTV Ljubljana, (1982)
- Rdeče in sinje med drevjem, RTV Ljubljana, (1987)

Zborniki

- Štirinajst (soavtor), (1967)
- Siti in lačni Slovenci (soavtor), (1969)

- Skupaj (soavtor), (1973)
- Slovenski narod in slovenska kultura (soavtor), (1985)
- Oder 57, 1988

Nagrade

- nagrada Prešernovega sklada za satirično komedijske igre (1980)
- Levstikova nagrada za knjigo Hotel sem prijeli sonce (1982)
- Grumova nagrada za dramo Moj ata, socialistični kulak (1984)
- Glazerjeva nagrada mesta Maribor za življenjsko delo na področju kulture (2006)

“Politični mladci hočejo vse spremeniti, zreli moške vse reformirati, starčki pa vse obdržati, vse kontrolirati, nič spremeniti.”

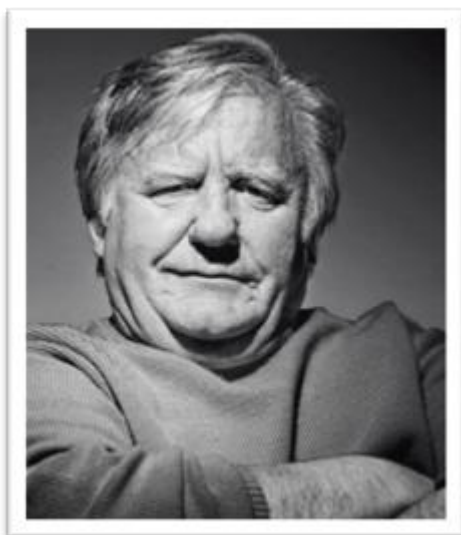
Pisatelj Tone Partljič o mladih, zrelih in starih politikih. Večer, 26.2.2011

**STONE PARTLJIČ JE OB MEDNARODNEM DNEVU STAREJŠIH
OBISKAL DOM DR. JANKA BENEDIKA RADOVLJICA (29. 9. 2006).**

foto: domski arhiv

V domu je Tone Partljič gostoval tudi z dvema komedijama v izvedbi štajerskih gledaliških skupin.

Tone Partljič (Foto: Bor Dobrin)

Tone Partljič bo šel v zgodovino kot eden najplodovitejših in najbolj priljubljenih slovenskih komediografov. Po mnenju kritike je njegovo najboljšo delo Moj ata, socialistični kulak, s čimer se tudi sam strinja.

Viri:

http://sl.wikipedia.org/wiki/Tone_Partlji%C4%8D

<http://www.film-center.si/index.php?module=fdb&op=film&filmID=2179>

<http://www.drustvo-dsp.si/si/pisatelji/470/detail.html>

<http://www.bralnaznacka.si/>

Pripravila in zbrala:

Nada Trošt

September 2011